

ROVANIEMI

Hankintaohjelma

Kaupunginhallitus 18.3.2024 § xx

Sisältö

- Rovaniemen kaupungin hankintaohjelma
- Ohjelman toteuttaminen
- Hankintojen organisointi
- Keskeiset tunnusluvut
- Rovaniemen hankintojen tavoitteet
 - Hankintojen johtaminen
 - Hankintojen suunnittelu
 - Hankintojen vaikuttavuus
 - Elinvoimaisuus
 - Taloudellinen kestävyys
 - Ekologinen kestävyys
 - Sosiaalinen kestävyys
- Hankintaohjelman toimeenpanosuunnitelma ja mittarit

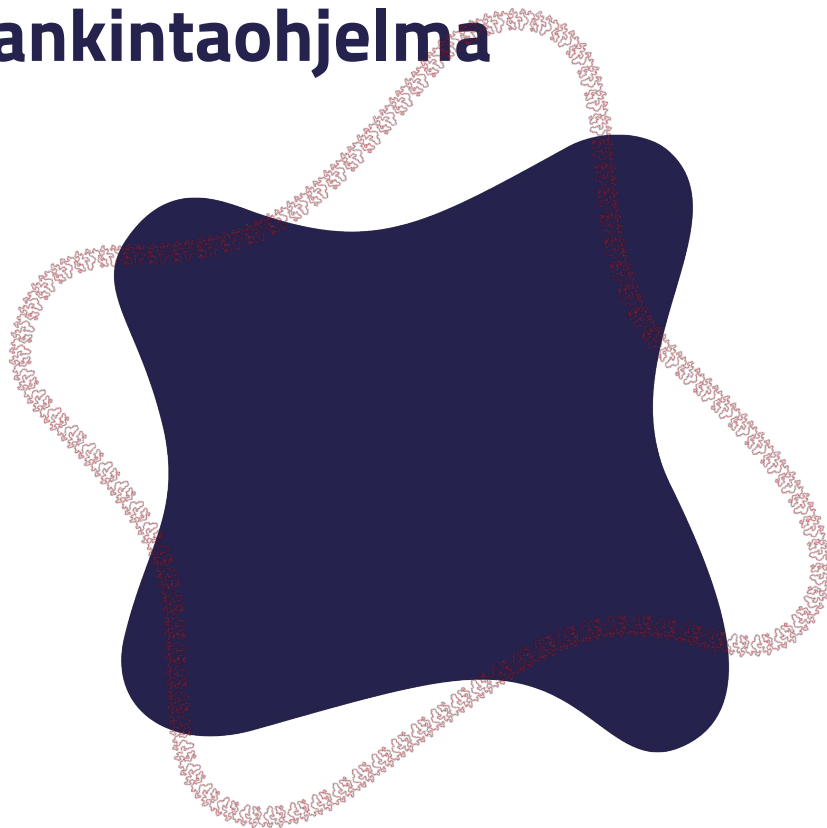
Rovaniemen kaupungin hankintaohjelma

Hankintaohjelman tehtävä on toteuttaa kaupunkistrategiassa hankinnoille asetettuja päämääriä.

Kaupunkistrategian mukaan onnistuneet hankinnat ovat hyvin johdettuja, lisäävät paikallista elinvoimaa sekä edistävät konkreettisesti ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä.

Hankintaohjelma ohjaa hankintojen toteuttamista niin, että kaupunki saavuttaa asettamansa tavoitteet, varautuen samalla muuttuviin olosuhteisiin.

Hankintaohjelmassa on asetettu hankintojen strategisen tason tavoitteet ja määritelty niitä edistävät toimenpiteet sekä tuloksia kuvaavat mittarit.

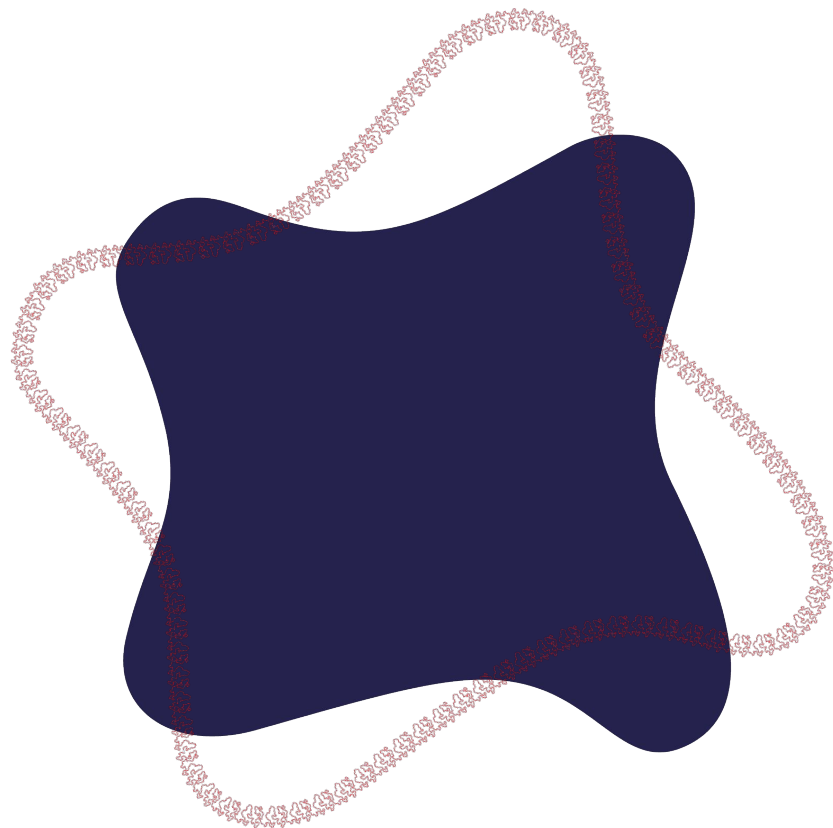

Ohjelman toteuttaminen

Rovaniemen kaupungin hankintaohjelma on koko kaupungin hankintatoimintaa ohjaava asiakirja.

Kaupunkikonserni noudattaa soveltuvin osin hankintaohjelman linjauksia ja edistää sen tavoitteita oman toimintansa puitteissa.

Hankintaohjelman hyväksyy ja sen toteutumista ohjaa ja seuraa Rovaniemen kaupunginhallitus. Hankintaohjelma päivitetään tarvittaessa.

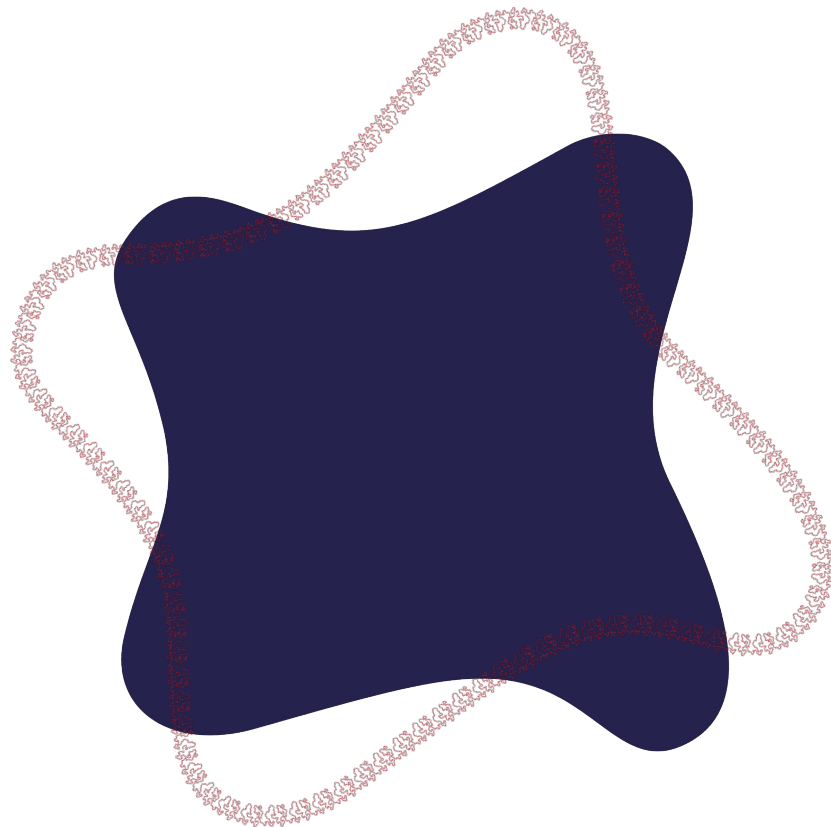

Hankintojen organisointi

Rovaniemen kaupungin hankinnoista osa toteutetaan keskitetysti ja osa on hajautettu organisaatioon.

Rovaniemen kaupungin konsernihallinnossa toimii keskitetty hankintatoimen yksikkö, Hankintapalvelut, joka vastaa kaupungin **keskitettyjen yhteishankintojen** hankintaprosesseista ja sopimusten elinkaaren hallinnasta.

Hankintapalvelut määrittelee hankintoja koskevan ohjeistuksen ja toimintatavat, huolehtii hankintaosaamisen ylläpidosta, seuraa toiminnan vaatimustenmukaisuutta ja mittaa hankintatoimen suorituskykyä.

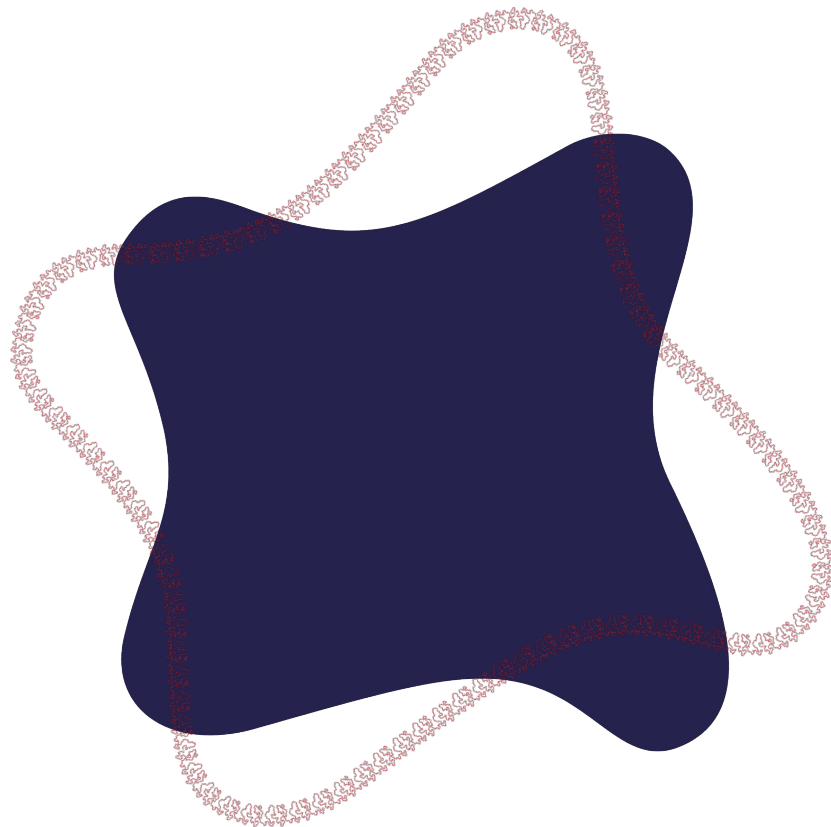
Hankintojen organisointi

Rovaniemen kaupungin hankintayksiköjä ovat konsernihallinto, toimialat sekä tilapalvelukeskus.

Hankintayksiköt vastaavat **erillishankintojen** hankintaprosesseista ja sopimusten elinkaaren hallinnasta. Hankintapalvelut osallistuu resurssien puitteissa toimialojen hankintoihin.

Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt päättävät hankinnoistaan itsenäisesti.

Hankintojen toimivaltuudet on määritelty Rovaniemen kaupungin hallintosäännössä.

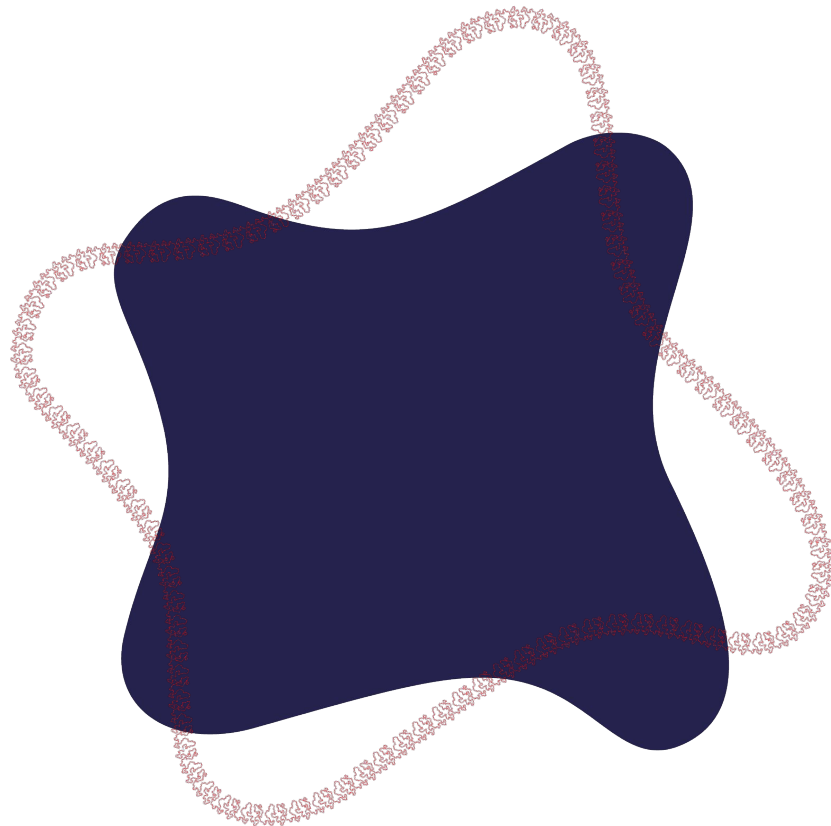

Keskeiset tunnusluvut

Rovaniemen kaupungin hankinnat sekä investoinnit muodostavat noin 40 prosenttia kaupungin kokonaismenoista. Hankinnat vuonna 2023 olivat yhteensä noin 72,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 keskeiset tunnusluvut* ovat:

- Palvelujen ostot 34 milj. €
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat 8,4 milj. €
- Investoinnit 29,8 milj. €
- Laskujen lukumäärä 42 125 kpl
- Toimittajien lukumäärä 2118 kpl

*Ulkoiset ostot (ei sis. ostoja konserniyhtiöiltä eikä kaupungin sisäisiä palveluostoja)

Rovaniemen hankintojen tavoitteet

Hankintojen johtaminen on olennainen osa kaupungin toiminnan strategista johtamista.

Verovaroin rahoitettavat hankinnat ovat kustannustehokkaita ja niiden avulla edistetään vaikuttavampien lopputulosten saavuttamista.

Hankinnoilla tuetaan uuden liiketoiminnan syntymistä sekä vahvistetaan alueen elinvoimaa.

Näitä edistetään:

- Hankintojen johtaminen
- Hankintojen suunnitelmallisuus
 - Elinvoimaisuus
- Taloudellinen kestävyys
- Ekologinen kestävyys
- Sosiaalinen kestävyys

Hankintojen johtaminen

Hankinnoilla tuetaan kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Hankintojen johtaminen on tärkeä osa kaupungin johtamista. Hankintoja johdetaan oikeaan ja ajantasaiseen tietoon perustuen. Tiedolla johtamisessa muodostetaan kokonaiskuva mm. organisaation hankintatoiminnasta ja merkittävimmistä hankintakokonaisuuksista. Hankinnoille asetettuja tavoitteita mitataan ja niistä raportoidaan säännöllisesti.

Hankintojen onnistumisen kannalta on ratkaisevaa, että Rovaniemen kaupungilla on tarpeeksi henkilöresursseja hankintojen tekemiseen. Kaupungin hankintoja tehdään ammattimaisesti ja organisaatiossa panostetaan hankintaosaamisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Rovaniemen kaupungin hankintasopimusosaamista ja sopimukseen liittyvää riskienhallintaa kehitetään. Sopimuksia koskeva ohjeistus on ajan tasalla ja vastuut määriteltä. Sopimukseen liittyvät prosessit ovat kaupungin sisällä yhtenäiset ja ne on kuvattu. Sopimukset ovat käyttäjien tiedossa ja kaupungilla on välineet sopimusten elinkaarenhallintaan. Sopimukset valmistellaan huolellisesti ja niissä huomioidaan mm. varautumista koskevat sopimusehdot.

Hankintojen suunnittelu

Hankintaohjelman tavoitteena on hankintojen suunnitelmallisuuden lisääminen. Hankinnat suunnitellaan riittävän ajoissa osana talouden ja toiminnan suunnittelua.

Markkinavuoropuhelulla ja viestinnällä varmistetaan, että tarjoajat tuntevat kaupungin strategian päämäärät ja valtuustokauden investointi- ja hankintasuunnitelmat. Markkinavuoropuhelun avulla osallistetaan yrityksiä hankinnan kohteen ja kriteereiden määrittelemiseen sekä uudenlaisten ratkaisujen tunnistamiseen.

Kaupunki kehittää hankintojen ennakkointia mm. tiedottamalla hankinnoista etukäteen, jotta tarjoajat voivat etukäteen varautua tuleviin hankintoihin sekä kehittää toimintaansa ja tarjottavia ratkaisuja.

Koulutusten lisäksi kaupungin hankintaosaamista kehitetään yhtenäistämällä toimintamalleja, luomalla ohjeistuksia ja käyttämällä hankintojen toteuttamista tukevia työkaluja. Myös yhteistyö muiden kuntien tai yhteisöjen kanssa lisää hyviä käytäntöjä ja onnistuneita hankintoja.

Kaupunki seuraa ja hyödyntää kehittämistyössään myös kansallisen julkisten hankintojen strategiatyötä ja Hankinta-Suomi toimenpideohjelman edistymistä.

Hankintojen vaikuttavuus

Rovaniemen kaupunki lisää hankintojensa vaikuttavuutta.

Hankintojen vaikuttavuuden teemoja ovat:

- Elinvoimaisuuden edistäminen
- Taloudellinen kestävyys
- Ekologinen kestävyys
- Sosiaalinen kestävyys

Kestävien ja vastuullisten hankintojen toteuttaminen edellyttää, että kaupunki tunnistaa hankinnat, joihin vastuullisuusteemojen edistäminen soveltuu sekä luo toimintamallit niiden huomioimiseksi.

Käytännön toimenpiteenä toimialoille laaditaan hankintojen työkalupakit, jotka sisältävät konkreettisia vaikuttavuustavoitteita ja niiden toteutumista kuvaavia mittareita.

Elinvoimaisuus hankinnoissa

Elinvoimaisuudella tarkoitetaan kykyä luoda ja ylläpitää hyvinvointia, taloudellista menestystä ja houkuttelevuutta asukkaille, yrityksille ja yhteisöille. Elinvoimaisuuden edellytys on toimivat markkinat.

Kilpailun lisääminen markkinoilla on tärkeää, koska se alentaa hankintojen hintoja, parantaa hankintojen laatua ja tehokkuutta, sekä edistää innovaatioita ja yrittäjyyttä. Kilpailua voidaan edistää toteuttamalla avointa viestintää toimittajamarkkinoiden kanssa.

Rovaniemen kaupunki käy monipuolista vuoropuhelua yritysten kanssa hankinnan elinkaaren kaikissa vaiheissa. Vuoropuhelun avulla osallistetaan yrityksiä mm. hankinnan kohteen ja kriteereiden määrittämiseen, uudenlaisten ratkaisujen tunnistamiseen ja toiminnan kehittämiseen.

Pk-yritysten osallistumismahdollisuudet kilpailutuksiin otetaan huomioon mm. suunnittelemalla hankintakohtaisesti soveltuvuusehdot, mahdollisuuksien mukaan jakamalla hankintoja osiin ja käyttämällä mahdollisia puitejärjestelyjä.

Taloudellinen kestävyys

Hankintojen taloudellisella kestävyydellä tarkoitetaan sitä, että hankinnat toteutetaan kustannustehokkaasti ja kokonaistaloudellisesti, ottaen huomioon hankintojen elinkaaren aikaiset kustannukset ja hyödyt. Taloudelliseen kestävyYTEEN vaikuttavat esimerkiksi harmaan talouden, kartellien ja korruption torjuminen.

Taloudellisia riskejä hallitaan ja vähennetään valitsemalla hankintoihin tarkoituksenmukaisimmat hankintamenettelyt ja hankinnan tavoitteita parhaiten tukevat soveltuvuus- ja sopimusehdot.

Rovaniemen kaupungin hankinnoissa harmaata taloutta torjutaan noudattamalla hankintalain ja tilaajavastuulain säännöksiä. Sopimusehdoissa huomioidaan mahdollisuus puuttua rikkomuksiin ja valvonnan apuna käytetään sähköisiä työkaluja. Korruption torjunnassa huomioidaan hankintaosaamisen ja sopimushallinnan vahvistaminen sekä sisäisen valvonnan kehittäminen.

Ekologinen kestävyys

Hankintojen ekologinen kestävyys tarkoittaa huomion kiinnittämistä hankinnan koko elinkaaren aikaisiin ympäristövaikutuksiin. Hankinnoille voidaan asettaa esimerkiksi seuraavia ekologisia tavoitteita:

- Energia- ja materiaalitehokkuuden parantaminen
- Kiertotalous
- Vähähiilisyys
- Puhtaan, turvallisen ja monimuotoisen ympäristön edistäminen

Hankintakriteerit voivat kohdistua mm. uusiutuvan energian käyttöön, tilankäytön ratkaisuihin, materiaaleihin, haitallisten kemikaalien vähentämiseen sekä jätemäärän vähentämiseen ja materiaalien kiertoon.

Ekologinen kestävyys

Rovaniemen kaupunki edistää ekologista kestävyttä hankinnoissa esimerkiksi seuraavin tavoin: Rakennushankkeissa huomioidaan tilatehokkuus ja muunneltavuus, kestävät rakennusmateriaalit sekä materiaalien kierrätys ja uusiokäyttö. Ruokapalvelujen hankinnoissa pyritään tukemaan sesongissa olevia ja paikallisia raaka-aineita sekä vähentämään elintarvikkeiden ruokahävikkiä ruokaketjuja tehostamalla. Ajoneuvojen hankinnoissa huomiota kiinnitetään ajoneuvojen vähäpäästöisyyteen ja ict-hankinnoissa tarjottavien ratkaisujen energiatehokkuuteen.

Kiertotalouden tavoitteet huomioivissa hankinnoissa ostetaan laadukkaampia ja pitkäikäisempiä ratkaisuja sekä huolehditaan oikeanlaisesta kierrättämisestä. Rovaniemen kaupungin kiertotalouden tiekartta linjaa konkreettisia toimenpiteitä kiertotalouden edistämiseksi.

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalisesti vastuullisissa hankinnoissa huomioidaan hankinnan vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan. Sosiaaliset näkökohdat voidaan huomioida esimerkiksi hankinnan suunnittelussa, toimittajaa koskevissa soveltuvuusehdoissa, tarjousten vertailuperusteissa ja sopimusehdoissa.

Rovaniemen kaupunki edistää sosiaalista kestävyttä hankinnoissa huomioimalla seuraavia näkökulmia:

- Hankinnoilla työllistäminen ja erityisryhmien työmahdollisuuksien lisääminen
- Työelämän perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien noudattaminen ja edistäminen
- Tasa-arvoiset ja turvalliset työolot sekä oikeudenmukainen palkkaus
- Palveluiden tai tavaroiden saavutettavuus ja esteetön käyttö
- Reilun kaupan periaatteiden edistäminen
- Eettiset toimitus- ja valmistusketjut

Työllistämisehdon käyttöä pyritään lisäämään etenkin työvoimaa vaativissa palvelu- ja urakkahankinnoissa, joissa ehdon käytön katsotaan käydyn markkinavuoropuhelun perusteella olevan mahdollista. Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteiden (Code of Conduct) sisällyttäminen soveltuviin sopimuksiin edistää toimittajien vastuuta ja valvontaa palveluiden tuottamisessa ja yrityksen toiminnassa.

Hankintaohjelman toimeenpanosuunnitelma ja mittarit

Kaupungin hankintatoiminnalle on asetettu tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä sekä hankintojen raportointikäytäntöjen kautta.

Hankintojen kestävyysnäkökulmat huomioidaan hankintojen suunnittelussa, toteutuksessa ja sopimusten elinkaaren hallinnassa.

Johtamisen tavoitteet

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Aikataulu
Selkeytetään hankintatoiminnan rooli kaupungin johtamisjärjestelmässä	Hankintojen johtamisjärjestelmän kuvaaminen	Hankintojen johtamisjärjestelmä on kuvattu	2024-2025
Kehitetään hankintojen tiedolla johtamista sekä yhtenäistetään hankinta- ja taloustiedon raportointia	Selvitetään, mitä tietoa hankinnoista tarvitaan tiedolla johtamisen tueksi päättäjille ja kaupungin johdolle Hankinta- ja taloustiedon raportoinnin yhtenäistäminen ja kehittäminen	Luotu hankintojen raportointimallit ja raportoinnin aikataulu Hankinta- ja taloustiedon yhtenäistäminen toteutettu talouden osavuositarkastusten yhteydessä	2025 2026
Hankintojen johtamismallien tunnistaminen	Selvitetään soveltuvat hankintojen johtamismallit	Tehty esitys soveltuvimmasta johtamismallista ja viety esitys kaupungin johtoryhmän päätettäväksi	2026
Hankintojen merkittävyyden tunnistaminen	Laaditaan hankintojen kriteeristö ja luokittelumalli ja analysoidaan hankinnat	Tehty hankintojen kriteeristö ja luokittelu valmis	2026-jatkuva
Sopimus- ja toimittajahallinnan kehittäminen	Hankintasopimukset kootaan nimettyihin järjestelmiin ja käyttöoikeudet on määritelty Sopimusten toteutumisen seuranta sopimuksen elinkaaren aikana	Hankintasopimuksia sisältävistä järjestelmistä on tehty päätös Reklamaatioiden lukumäärä	2025-2026

Suunnittelun tavoitteet

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Aikataulu
Ohjataan hankintoja suunnitelmallisesti	Perustetaan hankintojen ohjausryhmä, joka vastaa hankintojen yhteisestä ohjauksesta ja koordinoinnista. Työryhmässä mukana hankintapalvelujen ja toimialojen edustajat	Hankintojen ohjausryhmä perustettu ja luotu toimintatavat ja aikataulu	2024
Edistetään hankintaprosessien suunnitelmallisuutta ja yhdenmukaisia käytäntöjä	Luodaan hankintojen suunnitteluprosessi	Luotu ja käyttöön otettu suunnitteluprosessin ohjeistus	2025 ->
Kaupungin hankinnoista viestitään verkkosivuilla avoimesti ja ennakkoiden	Tiedotetaan suunnitellut/tiedossa olevat hankinnat kaupungin verkkosivuilla	Hankintakalenteri käytössä Hankintakalenteri päivitetty vähintään 2 krt vuodessa	2024 ->
Hankintojen suunnittelussa hyödynnetään hyvää vuoropuhelua markkinoiden kanssa	Hankintojen suunnitteluvaiheessa hyödynnetään monipuolisesti tarjoajien näkemyksiä hankinnan toteutusmahdollisuuksista Tarjouskilpailuun osallistuneiden yritysten kanssa pidetään palautekeskusteluja/tehdään kyselyjä kilpailutuksen onnistumisesta	Tietopyyntöjen ja markkinavuoropuheluiden sekä palautekeskustelujen/kyselyjen määrä vuodessa	Jatkuva

Suunnittelun tavoitteet

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Aikataulu
Hankintoja koskeva ohjeistus on riittävä ja ajantasainen	Päivitetään ja tehdään hankintoja koskeva ohjeistus	Hankintojen päätöksentekovaltuudet päivitetty	2024
		Pienhankintoja koskeva ohjeistus päivitetty	2024
		Sopimusten vakiopohjat laadittu	2025
		Hankintojen prosessit kuvattu	2025
Hankintojen tekemistä ohjaavat säännöt ja ohjeet on jalkautettu käytäntöön	Hankintojen ohjeistuksesta viestitään organisaatiossa Järjestetään hankintoihin liittyviä tietoisukuja menettelytavoista ja ajankohtaisista asioista	Hankintoihin liittyvien koulutusten/tietoisukujen lukumäärä Sisäiset palautekyselyt	2025->

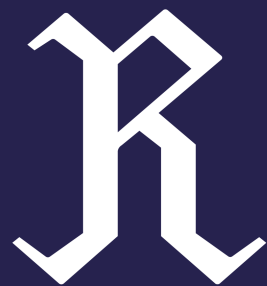
Taloudellisuuden ja elinvoimaisuuden tavoitteet

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Aikataulu
Yhteishankintojen mahdollinen hyödyntäminen	Arvioidaan hankintakohtaisesti mahdollisiin yhteishankintayksiköiden kilpailuttamiin hankintasopimukseen liittymisen hyödyt. Jos yhteishankinnan käyttö ei ole perusteltua, kilpailutus toteutetaan itse.	Liittymiset yhteishankintayksiköiden kilpailuttamiin hankintasopimukseen (lkm ja kategoria) Yhteishankintojen tuottamat taloudelliset säästöt, jos tämä tieto on saatavilla	2025 ->
Kaikissa kaupungin kilpailutuksissa noudatetaan harmaan talouden torjuntaa	Tilajaavastuulain mukaisten velvoitteiden huomioiminen hankintojen kilpailutuksessa ja sopimuskauden aikainen seuranta	Sopimusten elinkaaren aikana ilmenneet tilajaavastuulain velvoitteiden poikkeamisilmoitukset, jotka ovat aiheuttaneet toimenpiteitä (lkm ja aihe)	2024 ->
Alueellisen elinvoiman vahvistaminen ja eri kokoisten yritysten tarjouskilpailuihin osallistumisen mahdollistaminen	Selvitetään hankintakohtaisesti hankinnan osiin jakamisen hyödyt/haitat Puitejärjestelyjen käyttäminen niihin soveltuvissa hankinnoissa	Hankintojen lukumäärä, joissa on mahdollista valita useampi toimittaja Puitejärjestelyjen lkm	2025 ->

Vaikuttavuuden tavoitteet

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Aikataulu
Hankintojen vaikuttavuuden parantaminen	Pidetään toimiala/vastuualuekohtaiset työpajat, joissa laaditaan konkreettinen työkalupakki hankintojen vaikuttavuuden lisäämiseksi	Toimiala/vastuualuekohtaiset hankintojen työkalupakit suunniteltu ja käytössä	2024-2025
Huomioidaan loppukäyttäjän näkökulma hankintojen valmistelussa	Osallistetaan eri tavoin mahdollisuuksien mukaan loppukäyttäjät hankinnan suunnitteluvaiheeseen	Tyytyväisyyskyselyt hankinnoissa, joissa loppukäyttäjiä on osallistettu	2025->
Edistetään kestäviä, ympäristöystävällisiä ja vastuullisesti tuotettuja hankintoja	Hyödynnetään vaikuttavuuden työkalupakkien sisältöä hankintojen suunnittelussa	Ympäristökriteerejä sisältävien hankintojen lukumäärä / vuosi	2025 ->
Hankinnoilla edistetään sosiaalisen vastuullisuuden toteutumista	Hyödynnetään vaikuttavuuden työkalupakkien sisältöä hankintojen suunnittelussa Soveltuvissa hankinnoissa huomioidaan muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämistä koskevat sopimusehdot	Sosiaalisen vastuullisuuden kriteereitä sisältävien hankintojen lukumäärä / vuosi	2025->

ROVANIEMI